

Những quan điểm cơ bản về phát triển nguồn nhân lực TP. Cần Thơ trong giai đoạn hiện nay

LÝ HOÀNG ÁNH & TRẦN MAI ƯỚC

Trường Đại học Ngân hàng TP.HCM

Nhận bài: 21/07/2015 - Duyệt đăng: 20/08/2015

Thực tiễn đã chứng minh phát triển nguồn nhân lực ở VN nói chung và TP. Cần Thơ nói riêng phải được xem là một quá trình phát triển toàn diện cả về số lượng, cơ cấu và chất lượng. Trong đó, số lượng phải được gia tăng phù hợp, cơ cấu phải được chuyển dịch hợp lý và chất lượng phải được nâng cao thích ứng với yêu cầu phát triển của quá trình CNH, HĐH, hội nhập kinh tế quốc tế, hình thành nền kinh tế tri thức, yêu cầu chuyển đổi mô hình tăng trưởng. Bài viết phân tích những quan điểm cơ bản về phát triển nguồn nhân lực TP. Cần Thơ trong giai đoạn hiện nay.

Từ khóa: *Phát triển, nguồn nhân lực, phát triển nguồn nhân lực, Cần Thơ.*

1. Động lực phát triển

Những năm qua, việc đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa (CNH, HĐH) đã mang lại cho TP. Cần Thơ những kết quả to lớn trên nhiều lĩnh vực: kinh tế, chính trị – xã hội, văn hóa, giáo dục – đào tạo, y tế, khoa học – công nghệ. Thành tựu đó đem lại những thuận lợi lớn cho việc phát triển nguồn nhân lực và tự bản thân nó – trong tiến trình CNH, HĐH của TP Cần Thơ luôn đặt ra những đòi hỏi khách quan và ngày càng cao về số lượng, cơ cấu và chất lượng nguồn nhân lực. Do vậy, vấn đề phát triển nguồn nhân lực và cần có những quan điểm về phát triển nguồn nhân lực ở TP. Cần Thơ trong bối cảnh hiện nay là yêu cầu cấp bách nhằm tạo động lực thúc đẩy nhanh quá trình phát

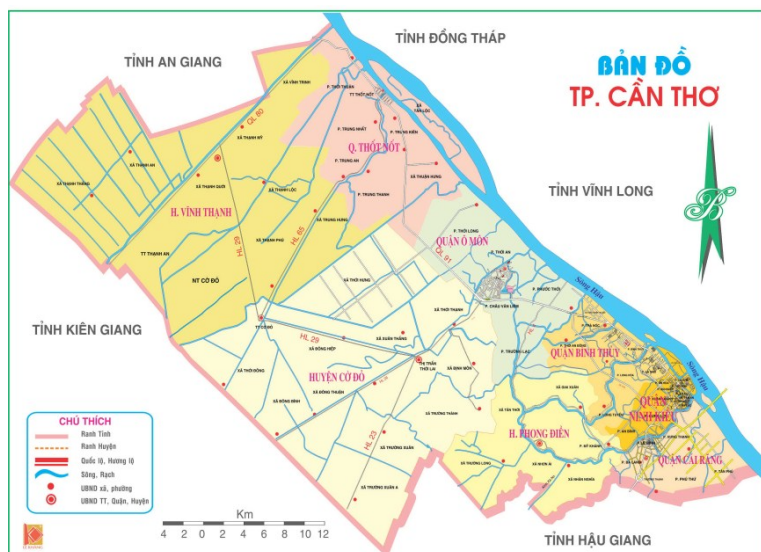
triển kinh tế – xã hội của TP. Cần Thơ.

2. Thành phố công nghiệp 2020

TP. Cần Thơ là thành phố trực thuộc Trung ương với diện tích tự nhiên là 140.096 ha; dân số gần 1,2 triệu người; có 9 quận, huyện (5 quận và 4 huyện); 85 đơn vị hành chính cấp xã (43 phường, 37 xã, và 5 thị trấn). TP. Cần Thơ được xác định là trung tâm của ĐBSCL có cơ sở hạ tầng tương đối thuận lợi và các dịch vụ đáp ứng được yêu cầu các nhà đầu tư. TP. Cần Thơ có nhiều lợi thế: (i), Về vị trí địa lý, phía Đông giáp Vĩnh Long và Đồng Tháp, phía Tây giáp Kiên Giang, phía Bắc giáp An Giang và Đồng Tháp, phía Nam giáp Hậu Giang; (ii), Về cơ sở hạ tầng kinh tế: TP. Cần

Thơ có cảng quốc tế, sân bay, Đại học Cần Thơ, Viện lúa Đồng bằng sông Cửu Long, Nông trường sông Hậu..., hệ thống giao thông thuận lợi: Quốc lộ 1A ngang qua, cách trung tâm TP.HCM khoảng 160 km² – một lợi thế quan trọng trong việc hỗ trợ đầu tư kỹ thuật, thông tin, chuyển giao khoa học, công nghệ cho các ngành mũi nhọn của TP. Cần Thơ. TP. Cần Thơ đã nhanh chóng hòa nhập cùng với sự nghiệp đổi mới và phát triển của vùng Đồng bằng sông Cửu Long nói riêng và của cả nước nói chung; và (iii) Về kinh tế, sau thời gian tách tỉnh, TP. Cần Thơ đã có một bước tiến mới và đạt được nhiều thành tựu khá quan trọng. Kinh tế Cần Thơ tăng trưởng khá toàn diện ở cả hai chỉ tiêu: tổng sản phẩm xã

Bảng: Bản đồ hành chính TP. Cần Thơ

Nguồn: cantho.gov.vn/utility/map/ctmap.html

hội và giá trị sản xuất. Cơ cấu GDP thay đổi theo hướng giảm tỷ trọng nông nghiệp và tăng tỷ trọng công nghiệp và dịch vụ.

Trong giai đoạn “chuyển mình” trở thành thành phố công nghiệp năm 2020, quá trình phát triển kinh tế - xã hội của TP. Cần Thơ đã và đang đặt ra nhiều tiền đề cùng nhiều thách thức đối với hoạt động kinh tế - xã hội của thành phố, đồng thời phải giải quyết tốt những vấn đề về xã hội nhân văn; giữ gìn và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc trong quá trình phát triển và hội nhập quốc tế. Cũng giống như các tỉnh Đồng bằng sông Cửu Long khác, TP. Cần Thơ đi vào CNH, HĐH trong điều kiện nền kinh tế còn nghèo và chậm phát triển, thiếu một nguồn nhân lực chất lượng cao đủ sức khơi dậy tiềm năng to lớn của tỉnh để phát triển kinh tế - xã hội. TP. Cần Thơ đang có nhu cầu rất lớn về một đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý tài năng, cán bộ khoa học - công nghệ giỏi và một lực lượng lao động có

trình độ lành nghề. Để đạt được yêu cầu này, TP. Cần Thơ phải chú trọng phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao và coi đó là chính sách ưu tiên hàng đầu. Bởi lẽ, nguồn nhân lực này sẽ là yếu tố quan trọng góp phần thúc đẩy tiến trình CNH, HĐH của TP. Cần Thơ trong những năm tới.

3. Nhân lực chất lượng cao

Chúng tôi cho rằng sự nghiệp CNH, HĐH ở TP. Cần Thơ luôn luôn phải có nguồn nhân lực có trình độ học vấn, có kiến thức đáp ứng yêu cầu của sản xuất trong thời kỳ công nghiệp, thời đại kinh tế tri thức. Đảng và Nhà nước ta đã xác định phát triển nguồn nhân lực, đặc biệt là nguồn nhân lực chất lượng cao¹ là khâu đột phá để thực

¹ Trần Mai Ước (2010), Phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao phục vụ phát triển kinh tế nông nghiệp, nông thôn vùng ĐBSCL, HTKH “Triển khai đồng bộ các giải pháp thúc đẩy phát triển kinh tế nông nghiệp, nông thôn”, Ngân hàng Nhà nước VN, Bộ Công Thương, Bộ Nông Nghiệp và Phát Triển nông thôn, Ban chỉ đạo Miền tây Nam Bộ, Thành ủy - Ủy ban

hiện thành công sự nghiệp CNH, HĐH đất nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa. Để đề ra chính sách, giải pháp phát triển nguồn nhân lực ở TP. Cần Thơ phù hợp và có hiệu quả, giai đoạn sắp tới, TP. Cần Thơ cần dựa trên những quan điểm phát triển nguồn nhân lực như sau:

Thứ nhất, phát triển nguồn nhân lực phải được coi là hướng ưu tiên đặc biệt nhằm tạo ra nguồn nhân lực chất lượng cao phục vụ sự nghiệp CNH, HĐH, ở TP. Cần Thơ

Ở VN, để đảm bảo cho sự nghiệp CNH, HĐH thành công cần phải lấy việc phát huy nguồn nhân lực làm yếu tố cơ bản cho sự phát triển nhanh và bền vững², con người là mục tiêu là động lực của sự phát triển kinh tế – xã hội. TP. Cần Thơ có một nguồn nhân lực dồi dào nhưng không mạnh, do vậy để phát triển kinh tế – xã hội đẩy nhanh CNH, HĐH, TP. Cần Thơ cần phải phát triển mạnh và có hiệu quả nguồn nhân lực sẵn có của tỉnh: Tiềm năng về trí tuệ, sức sáng tạo, trình độ kỹ thuật lao động... Nguồn nhân lực chất lượng cao là một trong những yếu tố của tăng trưởng kinh tế, nâng cao khả năng cạnh tranh của nền kinh tế, đảm bảo rút ngắn khoảng cách về trình độ phát triển giữa các vùng. TP. Cần Thơ có khả năng cạnh tranh hay không, có hấp dẫn và thu hút được đầu tư nước ngoài hay không phụ thuộc phần lớn vào chất lượng nguồn nhân lực. Bởi

Nhân dân TP. Cần Thơ và Báo Sài Gòn Giải Phóng, tr. 38.7

² Trần Mai Ước (2011), *Nguồn nhân lực chất lượng cao với sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước*, Hội nghị khoa học lần thứ XVI, Tập 2: Khoa học xã hội và Nhân văn, Trường Đại học Khoa học – Đại học Huế, tr. 654

vậy, tập trung phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao là sự lựa chọn tối ưu và là khâu đột phá để đẩy mạnh CNH, HĐH ở TP. Cần Thơ. Giai đoạn sắp tới, TP. Cần Thơ cần tập trung mọi nguồn lực để phát triển nguồn nhân lực, trước hết là đẩy mạnh đào tạo, tăng nhanh bộ phận lao động có trình độ chuyên môn, kỹ thuật cao đáp ứng yêu cầu phát triển các ngành kinh tế mũi nhọn, các khu công nghiệp, có đủ khả năng cạnh tranh với các tỉnh trong khu vực và cả nước. Đặc biệt, cần có những nhà quản lý, các chuyên gia kinh tế, chuyên gia kỹ thuật và đội ngũ công nhân có trình độ cao để từng bước đi vào nền kinh tế tri thức, đồng thời phát triển đào tạo nghề đại trà cho số đông lao động phổ thông, nhất là ở nông thôn để thanh niên có khả năng đáp ứng nhu cầu lao động của thị trường, tự tạo việc làm, tăng khả năng và cơ hội lựa chọn việc làm.

Thứ hai, phát triển nguồn nhân lực phải gắn liền với nhu cầu phát triển kinh tế – xã hội của TP. Cần Thơ.

Quá trình xây dựng nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu CNH, HĐH tại TP. Cần Thơ cần đặc biệt chú trọng gắn việc phát triển nguồn nhân lực với khai thác, sử dụng lao động sao cho có hiệu quả. Gắn việc phát triển nguồn nhân lực với mở rộng thị trường lao động tạo ra sự liên kết giữa đào tạo và sử dụng. Nếu chỉ chú trọng phát triển nguồn nhân lực mà không quan tâm đến thị trường lao động sẽ dẫn tới tình trạng lao động đã qua đào tạo, hoặc thừa, hoặc không phù hợp với yêu cầu lao động, gây lãng phí, không phát huy được hiệu

quả nguồn nhân lực. Trong đào tạo nguồn nhân lực của TP. Cần Thơ nhất thiết cần tuân theo nguyên tắc đào tạo theo định hướng cầu, đào tạo gắn với nhu cầu của sản xuất xã hội, đồng thời đào tạo nguồn nhân lực phải tuân thủ các quy luật khách quan của thị trường lao động.

Mục tiêu, nội dung, phương pháp đào tạo xác định trên cơ sở yêu cầu của phát triển kinh tế – xã hội cần coi trọng cả ba mặt: mở rộng quy mô, nâng cao chất lượng đào tạo và tăng cường hiệu quả. Việc nâng cao năng suất và hiệu quả lao động cần gắn liền với sự quan tâm hoàn thiện và phát triển nhân cách, đạo đức, nâng cao tay nghề, gắn nâng cao thu nhập với chăm lo sức khỏe, đời sống văn hóa, tôn trọng quyền con người, sự bình đẳng xã hội, loại trừ tệ nạn xã hội, bảo vệ và xây dựng môi trường sống lành mạnh.

TP. Cần Thơ đang đẩy mạnh chuyển dịch cơ cấu kinh tế, cơ cấu lao động theo hướng CNH, HĐH, tập trung đầu tư, tạo bước đột phá trong phát triển công nghiệp và dịch vụ. Do đó, cần đẩy mạnh công tác đào tạo, đa dạng hóa các hình thức đào tạo đội ngũ quản lý, doanh nhân và công nhân lành nghề phù hợp với định hướng phát triển ngành công nghiệp trong từng giai đoạn và hội nhập kinh tế thế giới. Trước mắt, tập trung đào tạo lực lượng công nhân đáp ứng nhu cầu của doanh nghiệp ở các khu công nghiệp Ninh Kiều, Bình Thủy, Ô Môn, Phong Điền, Vĩnh Thạnh...

Thứ ba, phát triển nguồn nhân lực của TP. Cần Thơ là trách nhiệm của Đảng bộ, chính quyền, các cấp, các ngành và của

mọi người dân trong thành phố

Phát triển nguồn nhân lực phải dưới sự lãnh đạo của Đảng, đồng thời có sự phối hợp chặt chẽ giữa chính quyền với các ngành, các cấp và nhân dân trong tỉnh. Trong đó, chính quyền vẫn là người chịu trách nhiệm chính, thông qua việc thể chế hóa đường lối, chủ trương của Đảng, nhằm tạo ra những điều kiện vật chất và tinh thần, xây dựng một môi trường xã hội dân chủ, lành mạnh, thuận lợi cho sự phát triển giáo dục – đào tạo, khoa học – công nghệ, xây dựng một nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc và một hệ thống chính sách quản lý nguồn nhân lực một cách phù hợp. Quản lý nhà nước về phát triển nguồn nhân lực phải tiến hành đồng bộ trên cả ba mặt: đào tạo, sử dụng, đãi ngộ thì mới có thể phát huy nguồn nhân lực một cách có hiệu quả.

TP. Cần Thơ cần tạo môi trường pháp lý, sử dụng các cơ chế, chính sách cần thiết cho sự quản lý của nhà nước trong lĩnh vực việc làm, nhằm tạo điều kiện tạo ra việc làm mới cho người lao động, cho việc sử dụng lao động được đào tạo và cho việc đào tạo nguồn nhân lực phù hợp với yêu cầu nhân lực về ngành nghề, trình độ. Mặt khác, TP. Cần Thơ cần tạo điều kiện thuận lợi cho các thành phần kinh tế đầu tư phát triển, mở mang ngành nghề, cơ sở sản xuất, dịch vụ có khả năng tạo được nhiều việc làm mới, đồng thời có chính sách hình thành và phát triển thị trường lao động... nhằm tạo môi trường cạnh tranh lành mạnh, bình đẳng để người lao động có cơ hội phát triển. Ngoài ra, chính quyền cần có chính sách cán bộ để thu hút,

khai thác, sử dụng và phát triển lao động trong xã hội, phục vụ công cuộc xây dựng và phát triển tỉnh nhà.

Xuất phát từ điều kiện kinh tế - xã hội của địa phương, muốn có nguồn nhân lực phù hợp với yêu cầu của thời kỳ phát triển mới của tỉnh, TP. Cần Thơ cần có định hướng chiến lược phát triển giáo dục – đào tạo, khoa học – công nghệ, chăm sóc sức khỏe... thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa và giải quyết những nhiệm vụ cấp bách của giáo dục – đào tạo, khoa học – công nghệ, chăm sóc sức khỏe...

Thứ tư, phát triển nguồn nhân lực phải tôn trọng quy luật khách quan của nền kinh tế thị trường, đồng thời phải tính đến yếu tố hội nhập quốc tế trên cơ sở kế thừa và giữ vững những tinh hoa văn hóa dân tộc

Cũng như cả nước, phát triển nguồn nhân lực ở TP. Cần Thơ,

một mặt phải tôn trọng các quy luật khách quan của nền kinh tế thị trường, của thị trường lao động, mặt khác, phải bảo đảm thị trường phát triển đúng hướng, cạnh tranh bình đẳng, tạo cơ hội và điều kiện thuận lợi để mọi người lao động đều được giáo dục - đào tạo, chăm sóc sức khỏe và có việc làm, thu nhập ổn định. Điều này đảm bảo quá trình phát triển nguồn nhân lực của tỉnh TP. Cần Thơ vừa đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế – xã hội của tỉnh, lại vừa nhằm phát triển toàn diện con người, bảo đảm tiến bộ và công bằng xã hội trong quá trình phát triển.

Về mặt thực tiễn, TP. Cần Thơ đang trong quá trình chuyển đổi từ nền kinh tế tự cung, tự cấp theo mô hình kế hoạch hóa tập trung sang nền kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa. Trong nền kinh tế thị trường, thị trường lao động còn sơ khai,

đang tồn tại song hành hai kiểu kinh tế (truyền thống và hiện đại) tác động lẫn nhau. Khu vực kinh tế truyền thống vẫn còn chiếm tỷ trọng lớn - nơi thu hút nhiều lao động, nhất là trong nông nghiệp, nông thôn - đang có xu hướng giảm dần. Khu vực kinh tế hiện đại đang phát triển nhanh cả về quy mô và tốc độ, ngày càng thu hút nhiều hơn lao động, đặc biệt là lao động kỹ thuật, nhiều ngành nghề truyền thống mất đi, xuất hiện nhiều ngành, nghề mới... Do đó, nhu cầu về lao động cũng có những thay đổi rất lớn và nhanh chóng, đòi hỏi phải điều chỉnh trong đào tạo nghề nghiệp.

Nền kinh tế thị trường làm cho người lao động năng động hơn, tháo vát hơn, dám đối mặt với thách thức. Phát huy những mặt tích cực, chúng ta phải có biện pháp hạn chế tối đa những ảnh hưởng tiêu cực của cơ chế thị trường như tâm lý sùng ngoại,

vì đồng tiền mà chà đạp lên nhân phẩm, đạo đức, xu hướng chạy theo lối sống thực dụng, ích kỷ... để xây dựng nên những con người có lý tưởng, nhân cách và trình độ chuyên môn nghề nghiệp đáp ứng yêu cầu của thời kỳ CNH, HĐH tại TP. Cần Thơ. Trong quá trình tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại cần phải tính đến điều kiện kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội của TP. Cần Thơ để vận dụng sao cho phù hợp, hòa nhập nhưng không hòa tan, chất lọc tinh hoa văn hóa nhân loại nhưng giữ vững những nét văn hóa truyền thống đặc sắc.

Trong quá trình CNH, HĐH, một mặt chúng ta tập trung vào phát triển và áp dụng khoa học kỹ thuật – công nghệ hiện đại, phát triển các ngành kinh tế mũi nhọn, tạo ra tốc độ tăng trưởng kinh tế cao. Mặt khác, phải biết kết hợp với việc lựa chọn công nghệ thích hợp, phù hợp với điều kiện TP. Cần Thơ. Đặc biệt, phát triển nguồn nhân lực ở tầng thấp phù hợp với công nghệ sử dụng nhiều lao động, ở vùng nghèo, vùng sâu, vùng xa... để giải quyết việc làm cho người lao động.

Thứ năm, giáo dục – đào tạo đóng vai trò quyết định trong chiến lược phát triển nguồn nhân lực

Nhận thức sâu sắc vai trò của giáo dục trong quá trình phát triển của đất nước, Đảng ta đã khẳng định, cùng với khoa học và công nghệ, giáo dục – đào tạo được xem là quốc sách hàng đầu nhằm nâng cao dân trí, đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài. Giáo dục – đào tạo cùng với khoa học và công nghệ là nhân tố quyết định sự tăng trưởng kinh tế và phát triển xã hội. Do vậy, giai

đoạn sắp tới TP. Cần Thơ cần ưu tiên phát triển các cơ sở giáo dục có chất lượng cao, tạo điều kiện cho các cơ sở khác không ngừng cải thiện môi trường giáo dục và khả năng đào tạo nhằm đáp ứng nhu cầu nhân lực trình độ cao của nền kinh tế và nhu cầu học tập của nhân dân. Giáo dục – đào tạo của TP. Cần Thơ phải lựa chọn chiến lược, phương thức phát triển riêng, mang bản sắc riêng phù hợp với truyền thống dân tộc và trình độ phát triển kinh tế – xã hội của TP. Cần Thơ. Giáo dục – đào tạo không những cần đảm bảo tỷ lệ cơ cấu nguồn nhân lực hài hòa, cân đối theo từng giai đoạn phát triển kinh tế – xã hội và nhu cầu của thị trường lao động, mà còn phải đáp ứng yêu cầu về chất lượng. Mục tiêu tổng quát mà giáo dục đào tạo của TP. Cần Thơ đề ra không chỉ là nâng cao dân trí, không chỉ là dạy nghề, mà còn tạo ra một nền tảng văn hóa cần thiết cho mọi người dân của tỉnh, phát triển trí tuệ nguồn nhân lực đáp ứng yêu cầu phát triển kinh tế – xã hội; đồng thời phát hiện và bồi dưỡng nhân tài, xây dựng đội ngũ chuyên gia giỏi về khoa học – kỹ thuật, công nghệ, quản lý, kinh doanh. Mục tiêu cuối cùng, cao nhất của giáo dục – đào tạo là tạo ra những con người lao động mới. Vì vậy, khi coi giáo dục – đào tạo là con đường cơ bản để phát triển nguồn nhân lực thì phải gắn dạy chữ, dạy nghề với dạy người. Điều đó phải trở thành tư tưởng xuyên suốt, chỉ đạo mọi hoạt động, mọi lĩnh vực liên quan tới giáo dục – đào tạo.

4. Kết luận

Giai đoạn sắp tới, tin tưởng và hy vọng rằng, với những tiềm

năng và thế mạnh sẵn có cùng với những quan điểm về phát triển nguồn nhân lực đúng đắn và mang tính dài hơi, TP. Cần Thơ sẽ ngày một phát triển vững chắc, xứng đáng là thủ phủ của miền Tây Nam Bộ, động lực phát triển của vùng Đồng bằng sông Cửu Long ●

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Chính trị. (2005). *Nghị quyết số 45-NQ/TW về xây dựng và phát triển TP. Cần Thơ trong thời kỳ công nghiệp hóa - hiện đại hóa đất nước*.
- Đảng Cộng sản VN (2011), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội.
- Nghị định của Chính phủ số 05/2004/NĐ-CP ngày 02/01/2004 về việc thành lập các quận Ninh Kiều, Bình Thủy, Cái Răng, Ô Môn, các huyện Phong Điền, Cờ Đỏ, Vĩnh Thạnh, Thốt Nốt và các xã, phường, thị trấn thuộc TP. Cần Thơ trực thuộc Trung ương. *Công báo*. Số 8, ngày 10/01/2004.
- Nguyễn Bá Dương. (2002). *Phát triển nguồn lực con người - động lực của sự nghiệp công nghiệp hóa - hiện đại hóa đất nước*, *Tạp chí Khoa học xã hội*, số 2.
- Trần Mai Ước chủ biên. (2013). *Cần Thơ phát triển nguồn nhân lực phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa*. NXB Đồng Nai
- Trần Mai Ước (2010). *Đẩy mạnh phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao phục vụ công nghiệp hóa - hiện đại hóa trong thời kỳ quá độ lên chủ nghĩa xã hội*, Hội thảo “Phát triển kinh tế - xã hội trong cương lĩnh đổi mới”, Trường Đại học Kinh tế TP. HCM và Tạp chí Cộng sản.
- Trần Mai Ước (2011). *Nguồn nhân lực chất lượng cao với sự nghiệp công nghiệp hóa - hiện đại hóa đất nước*. *Tạp chí Phát triển Nhân lực*, Số 03.
- Ủy ban Nhân dân TP. Cần Thơ. (2011). *Đề án danh mục các ngành công nghiệp ưu tiên, công nghiệp mũi nhọn của TP. Cần Thơ giai đoạn 2011 – 2015, tầm nhìn đến năm 2020*.